

SOSIAALIPEDAGOGISEN OHJAUKSEN MALLI

**Maahanmuuttajaopiskelijan
kohtaaminen ohjauksessa**

Sospeva-hankkeen päätöseminaari

29.10.2020

Elina Nivala

sosiaalipedagogiikan yliopistonlehtori

Itä-Suomen yliopisto

SOSIAALIPEDAGOGISEN OHJAUKSEN MALLIN RAKENTAMINEN YHTEISTOIMINNALLISENA PROSESSINA

- Mukana työntekijöitä yli 20 vapaan sivistystyön oppilaitoksesta (kansanopistosta ja opintokeskuksesta)
 - Työstäminen aloitettiin yhteisellä seminaarilla marraskuussa 2018: lähdettiin liikkeelle maahanmuuttajien ohjauksen vahvuuksista ja heikkouksista
 - Keväällä 2019 kaksi työpajapäivää, joissa työstettiin yhdessä ohjauksen arvoja, periaatteita, tavoitteita ja työtapoja
 - Työpajapäivien välillä kokoontuivat kolme teemaryhmää: henkilökohtaistaminen ja ohjausosaaminen, sosiaalinen integraatio ja jatkopolut
 - Syyskuussa 2019 kaksipäiväinen työpaja, jossa teemaryhmät perehdyttivät muita työskentelynsä tuloksiin
- ⇒ Tältä pohjalta sosiaalipedagogisen ohjauksen malli, jota pilotoitiin marraskuusta 2019 maaliskuuhun 2020 yhteensä 14 oppilaitoksessa
- ⇒ Pilotoinnin kokemusten perusteella malliin tarkennuksia ja lisäyksiä

SOSIAALIPEDAGOGINEN OHJAUS

PERIAATTEET	PROSESSI	TYÖMENETELMIÄ		
Kohtaaminen	Tutustuminen	Tutustuminen	Tunnustaminen	Tukeminen
Toivo, tulevaisuususkko ja rohkeus	Tunnustaminen	Vahvuuskortit	Osaamismerkkit	Kartta kohti tavoitteitani
Aktiivisuus ja toimijuus	Tukeminen	Elämänjana	Palautetta osaamisestani	Muistorasia
Yhteisöllisyys ja kokonaisvaltaisuus		Aktiivinen kuuntelu	Toivon puu	Ympäristöluotsaus
Mahdollisuuksien tunteminen ja tunnistaminen		Luova muistelu	Tuettu vapaaehtoistyö	Yhteisen toiminnan kautta tukeminen
		Arvokeskustelu		MOD: Moninaisuus – Oivallus – Dialogi -koulutus
		Elämänneliapila		
		Jäävuoriharjoitus		
		Osaamisen tunnistaminen: Skillfie		

Periaatteet ohjaavat prosessia ja eri työmenetelmien soveltamista

OHJAUKSEN PERIAATTEET 1/5

1. Kohtaaminen

- Ohjaaja näkee opiskelijan ainutlaatuisena ja kokonaisena ihmisenä
- Ohjaaja on läsnä ja kuuntelee
- Tavoitteena on dialogi: tasavertaisuus, molemminpuolinen hyväksyntä, kunnioitus, arvostus
- Dialoginen kohtaaminen on vastavuoroista todellisuuksien jakamista

OHJAUKSEN PERIAATTEET 2/5

2. Toivo, tulevaisuususkko ja rohkeus

- Ohjaaja näkee ja tukee opiskelijaa näkemään mahdollisuutensa, unelmansa ja toiveensa
- Tavoitteena on luoda toivoa, joka ei ole perusteetonta unelmointia vaan kiinnittyy todellisuuden ja mahdollisuuksien realistiseen arviointiin; edellyttää tilanteen yhteistä arvioimista tiedon, tunteen ja toiminnan tasoilla
- Toivo on perusta opiskelijan toimintakyvylle ja toimijuudelle

OHJAUKSEN PERIAATTEET 3/5

3. Aktiivisuus ja toimijuus

- Ohjaaja näkee opiskelijan oman elämänsä asiantuntijana ja tukee häntä itseään myös ymmärtämään asiantuntijuutensa
- Ohjaaja rohkaisee opiskelijaa aktiivisuuteen, ei tee puolesta vaan auttaa tekemään, etsimään tietoa jne.
- Toimijuuteen ei voi velvoittaa vaan tukea
- Ohjaaja tukee opiskelijaa olemaan ohjausprosessin toimija ja kasvamaan kohti oman elämänsä toimijuutta

OHJAUKSEN PERIAATTEET 4/5

4. Yhteisöllisyys ja kokonaisvaltaisuus

- Koko yhteisö ohjaa, kaikki oppilaitoksen työntekijät ovat valmiita tukemaan ja auttamaan opiskelijoita tarvittaessa
- Vertaisohjaus nähdään tärkeänä
- Ohjaus on sekä formaalia että nonformaalia
- Opiskelija nähdään kokonaisvaltaisesti, joten ohjauksessa voidaan käsitellä kaikkia elämänalueita - kyseessä ei ole esim. vain ohjaaminen opintoihin tai työelämään
- Ohjaajan ei tarvitse osata kaikkea vaan ohjauksessa hyödynnetään kumppanuuksia, ohjataan muihin palveluihin

OHJAUKSEN PERIAATTEET 5/5

5. Mahdollisuuksien tunteminen ja tunnistaminen

- Ohjaaja tuntee erilaisia mahdollisuuksia jatkaa opintoja, päästä työelämään, löytää vapaaehtoistyötä jne.
- Ohjaajalla on aikaa auttaa opiskelijaa löytämään tietoa mahdollisuuksista
- Ohjaaja pyrkii yhdessä opiskelijan kanssa löytämään tälle mielekkäimmät mahdolliset jatkopolut

OHJAUKSEN PROSESSI 1/3

Prosessin jäsenyyksessä mallina on nuorisotyössä kehitetty ”myönteinen tunnistaminen” (Häkli, Kallio, Korkiamäki 2015)

Prosessissa on kolme vaihetta, jotka kuitenkin toteutuvat limittäin:

1. Tutustuminen

- Ohjaaja kohtaa opiskelijan avoimesti, haluaa tutustua tähän ja ymmärtää tämän arkitodellisuutta ja toimintaympäristöjä
- Jokainen nähdään ainutkertaisena, ei koskaan jonkin valmiiden luokittelujen mukaan määriteltynä
- Tärkeää on elämäntarinan kuuleminen ja kokemuksellinen tieto
- Osana tutustumista osaamisen tunnistaminen - myös toiveiden ja unelmien tunnistaminen

OHJAUKSEN PROSESSI 2/3

2. Tunnustaminen

- Ohjaaja huomaa ja antaa tunnustusta niistä asioista, jotka ovat opiskelijalle itselleen merkityksellisiä => ei ole mitä tahansa positiivista palautetta vaan oikeaan osuva myönteistä huomiota
- Lähtökohtana halu ja kyky ymmärtää toisen näkökulmia ja kokemuksia
- Tunnustaminen on sekä sanallista että toiminnallista, toiminnan kautta luottamuksen ja toisen osaamisen arvostamisen osoittamista
- Ohjauksessa tärkeä tunnustamisen muoto on opiskelijan voimavaroihin uskomisen => vahvistaa toivon näkökulmaa

OHJAUKSEN PROSESSI 3/3

3. Tukeminen

- Osallisuuden tukeminen
 - Kuulumisen tukeminen omissa yhteisöissä, oppilaitoksessa ja yhteiskunnassa
 - Osallistumisen tukeminen omissa yhteisöissä, oppilaitoksessa ja yhteiskunnassa
- Toimijuuden tukeminen
 - toimijuus rakentuu suhteessa arkisiin ympäristöihin - toimijuuden tukeminen on yksilön ja ympäristön välisen suhteen kehittymisen tukemista, ei vain yksilön osaamisen tai rohkeuden tukemista
 - oleellista sellaisen toimijuuden tukeminen, joka on ihmiselle itselleen merkityksellistä, mutta toimijuuden tukeminen myös pyrkii suuntaamaan toimintaa: tavoitteena yhteiskunnallisen toimintakyvyn kehittyminen sekä arjen sujumisen että kriittisen toiminnan valmiuksien näkökulmasta

OHJAUKSEN TYÖMENETELMIÄ 1/2

- Vuorovaikutuksellisia ja toiminnallisia menetelmiä, jotka toimivat apuvälineinä ohjauksen periaatteiden ja prosessin toteuttamisessa
- Menetelmiä tulee soveltaa ja muokata sen mukaan, millainen työskentely on milloinkin mielekästä tietyn opiskelijan tai ryhmän kanssa
- Menetelmät jaoteltu kolmeen ryhmään sen perusteella, korostuuko niissä prosessin vaiheista tutustuminen, tunnustaminen vai tukeminen.

OHJAUKSEN TYÖMENETELMIÄ 2/2

Tutustuminen

- Vahvuuskortit
- Elämänjana
- Aktiivinen kuuntelu
- Luova muistelu
- Arvokeskustelu
- Elämän neliapila
- Jäävuoriharjoitus
- Osaamisen tunnistaminen:
Skillfie

Tunnustaminen

- Osaamismerkit
- Palautetta osaamisestani
- Toivon puu
- Tuettu vapaaehtoistyö

Tukeminen

- Kartta kohti tavoitteitani
- Muistorasia
- Ympäristöluotsaus
- Yhteisen toiminnan kautta tukeminen
- MOD: Moninaisuus–
Oivallus–Dialogi -koulutus

Sosiaalipedagoginen ohjaus vapaassa sivistystyössä

Sosiaalipedagogisen ohjauksen malli

Ohjauksen periaatteet

Ohjauksen prosessi

Ohjauksen työmenetelmiä

Esiselvitys: Maahanmuuttajien ohjaus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa

Socialpedagogisk handledning i det fria bildningsarbetet (luonnos)

Sospeva-hanke

Sosiaalipedagogisen ohjauksen malli

Sosiaalipedagoginen ohjaus

Sosiaalipedagogisen ohjauksen lähtökohtana on sosiaalipedagogisen ajattelun soveltaminen maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjauksessa vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

Sosiaalipedagogisella ajattelulla on selviä yhtymäkohtia vapaan sivistystyön perustana olevaan sivistyspedagogiikkaan, joten sosiaalipedagogisen ohjauksen mallin kehittämisessä oli osin kyse vapaan sivistystyön oppilaitoksissa jo tehtävän ohjaustyön periaatteiden ja muotojen jäsentämisestä ja näkyväksi tekemisestä.

Sosiaalipedagoginen ajattelu viittaa tässä sosiaalipedagogiikan alalla tavanomaiseen tapaan yhdistää tietynlaisia ajattelun ja toiminnan lähtökohtia yhtenäisen ajattelu- ja toimintatavan ideaaliksi. Sosiaalipedagogiikka on tieteenala, jonka piirissä on käyty ja käydään moninaista teoreettista keskustelua. Se pitää sisällään erilaisia teoriaperinteitä ja tarjoaa siten lähtökohtia myös monenlaisille ajattelutavoille. Sosiaalipedagogiikka on kuitenkin myös käytännön työala, ja varsinkin käytäntöjen kehittämiseen tähtäävässä alan keskustelussa on tavanomaista viitata juuri tietynlaiseen ajattelu- ja työtapaan sosiaalipedagogisena. Tällä hetkellä tähän työtapaan liitetään

Mallin tiivistelmä

Sosiaalipedagogisen ohjauksen malli perustuu sosiaalipedagogisen ajattelun soveltamiseen maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjauksessa vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Malli on kehitetty Sospeva-hankkeen ja Suomen kansainvälisyshankkeen Opintokeskusten ja Biltinguulan osien ja Suomen yliopiston sekä uuden kansainvälisyyden ja opiskelun työryhmien yhteistyönä.

Sosiaalipedagogiikka on tieteenala ja käytännön työala. Käytännön kehittämiseen ja tutkimukseen keskittyvä se tuo monia uusia ideoita ajattelu- ja toimintatavan sosiaalipedagogiikkaan, vaikka tieteellisesti on monia kysymyksiä. Tämän yhteydessä luodaan myös muuttajien ohjauksen ja maahanmuuttajien ohjauksen mallin avulla uusia, yhteistyönä toteutettuja, jatkuvan hinnanmuutosten ja toimintatavien kehittämistä, luovaa ja moninaista mallin avulla toteutettua ohjauksen mallin kehittämistä ja ohjauksen mallin kehittämistä.

Sosiaalipedagogisen ohjauksen malli on kehitetty yhteistyönä maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjaukseen vapaassa sivistystyössä. Mallin kehittämisessä oli osin kyse vapaan sivistystyön oppilaitoksissa jo tehtävän ohjaustyön periaatteiden ja muotojen jäsentämisestä ja näkyväksi tekemisestä.

KIITOS!

elina.nivala@uef.fi